

Overzicht van de vragen en antwoorden die gesteld werden tijdens de infosessie voor metaaldetectoristen op 16 januari 2016.

MIJN ERKENNING

Kan ik mijn erkenning als metaaldetectorist kwijtspelen als ik maar sporadisch ga zoeken?

Neen. Ter vergelijking: je rijbewijs wordt ook niet ingetrokken omdat je maar zelden de auto gebruikt, zelfs niet als je nooit met de auto rijdt.

Heb ik als erkend metaaldetectorist het recht om terreinen te betreden? Kan ik met mijn erkenning de eigenaar verplichten mij toe te laten op zijn of haar eigendom?

Neen. Je erkenning is geen machtiging en verleent je geen enkele autoriteit. Jouw erkenning dient enkel om je te kunnen legitimeren bij een controle. Voor je een terrein betreedt, heb je steeds de toestemming van de eigenaar nodig. De eigenaar heeft het recht dit te weigeren.

Moet een erkend archeoloog nog een aparte vergunning voor mij aanvragen om mij als erkend metaaldetectorist te laten meewerken aan opgravingen?

Neen. Je werkt als erkend metaaldetectorist onder de verantwoordelijkheid van een erkend archeoloog.

Worden alle erkende archeologen en metaaldetectoristen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en waarom is dat nodig?

Enkel erkende archeologen worden in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en bekend gemaakt via onze website. We doen dit omdat wie een erkend archeoloog (natuurlijk of rechtspersoon) wil aanstellen, moet kunnen nagaan of de archeoloog of het bedrijf over erkenning beschikt. De namen van de erkende metaaldetectoristen worden niet gepubliceerd.

Kan ik een erkenning als metaaldetectorist voor Wallonië aanvragen?

In het Waalse gewest is elk gebruik van een metaaldetector voor archeologische doeleinden verboden. Enkel wie een vergunning bezit voor het uitvoeren van een archeologische opgraving of prospectie met ingreep in de bodem, mag op een

archeologische site een metaaldetector in bezit hebben en gebruiken (Code wallon de l'Aménagement du territoire, de l'Urbanisme et du Patrimoine, art. 244:
https://wallex.wallonie.be/index.php?doc=1423&rev=1395-8544#FR_1532934)

De erkenning die je van de Vlaamse overheid ontvangt, is enkel geldig in Vlaanderen. In de andere gewesten en het buitenland ben je gebonden aan de daar geldende regelgeving. Hou er rekening mee dat in de Oostkantons archeologie een zaak is van de Duitstalige Gemeenschap en dat daar een andere regelgeving geldt dan in de rest van het Waalse Gewest.

Nederlandse metaaldetectoristen kunnen ook erkend worden in Vlaanderen. Wat met detectoristen uit andere landen? Dienen alle documenten bij de aanvraag in het Nederlands te zijn of volstaat het “Uittreksel van goed gedrag en zeden” (Uittreksel uit het strafregister – model 1) in de eigen landstaal?

Niet enkel Nederlandse, maar ook detectoristen uit andere landen kunnen erkend worden in Vlaanderen. Officiële documenten uit het buitenland voor gebruik in België moeten wel vergezeld worden van een beëdigde vertaling naar een van onze landstalen (in geval van de erkenningsaanvraag is dat dus in het Nederlands), tenzij het origineel in een van deze talen is opgemaakt.

Los van de taal waarin het is opgesteld, is een officieel en legaal document uit het ene land dat niet automatisch in het andere. Veel documenten moet je daarom eerst laten legaliseren, om ze over de grens te kunnen gebruiken. Meer informatie hierover vind je via: http://diplomatie.belgium.be/nl/Diensten/legalisatie_van_documenten/.

CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Metaaldetectievondsten zijn in de eerste plaats eigendom van de grondeigenaar. Welke controle is er dan nog over de artefacten?

De grondeigenaar is inderdaad eigenaar van de vondsten die je op zijn of haar terrein vindt (volgens het Burgerlijk Wetboek). Die eigendom kan hij of zij echter met een mondelinge of schriftelijke overeenkomst overdragen aan de vinder of een derde persoon.

Je moet je dan wel aan het behoudsbeginsel van archeologische ensembles houden. Alle vondsten die je aantreft op een terrein, worden beschouwd als een archeologisch ensemble dat steeds in zijn geheel moet bewaard worden. De eigenaar kan dus niet de stukken die hem interesseren voor zich houden en de rest overdragen aan de vinder of een derde. Bovendien is de eigenaar of de persoon aan wie de eigendom werd overgedragen, verantwoordelijk voor het in goede staat en duurzaam bewaren van het ensemble.

Er is een uitzondering op het eigenaarschap wanneer iemand zijn of haar eigendom op de vondst kan bewijzen. Bijvoorbeeld: je vindt als detectorist een verloren trouwring: de ring is nog altijd eigendom van degene die hem in bezit had toen hij verloren werd. De

eigenaar van de ring moet kunnen aantonen dat de ring van hem of haar is (door een naam gegraveerd in de ring, een foto of een aankoopbewijs).

Hoe kan ik te weten komen wie eigenaar is van een terrein of perceel?

Alle eigenaars zijn gekend bij het kadaster. Wanneer je op geen enkele andere manier kon achterhalen wie de eigenaar is, kan je een aanvraag doen bij het kadaster:

http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE .

Kan het agentschap een sjabloon voor de overeenkomst met de eigenaar ter beschikking stellen?

Op dit moment maken wij een sjabloon op, binnenkort kan je dit downloaden via de website.

Als de grondeigenaar zelf eigenaar van de vondsten wil blijven, kan hij of zij dan bepalen of de vondst gemeld moet worden of niet?

Neen. De vinder/metaaldetectorist is, ongeacht de eigendomssituatie, altijd verplicht zijn of haar vondsten te melden. De grondeigenaar kan dit niet verbieden, zelfs niet als hij of zij zakelijkrechthouder van de vondsten is.

Hoe zit het met eigendomsrecht bij een archeologische opgraving: wie is dan de eigenaar van de vondsten?

Ook daar blijft de eigenaar van de grond eigenaar van het vondsten, tenzij de eigendom in een schriftelijke overeenkomst wordt overgedragen naar de archeoloog of een derde.

Mag ik mijn metaaldetectievondsten wegschenken aan bijvoorbeeld een heemkundige kring?

De eigenaar van de vondsten kan deze schenken of in bruikleen geven aan anderen. Elke overdracht moet wel gemeld worden aan het agentschap. De vinder mag de vondsten enkel wegschenken indien hij of zij ook de zakelijkrechthouder/eigenaar is.

Buitenlandse metaaldetectoristen nemen hun vondsten wel eens mee naar huis. Maar het buiten het Vlaams gewest brengen van archeologische artefacten of ensembles moet toch minstens 30 dagen op voorhand aan het agentschap worden gemeld?

Eigenaars en gebruikers van vondsten die dateren van voor 1 januari 2016 zijn vrijgesteld van deze verplichting. Voor vondsten na deze datum geldt een vrijstelling wanneer zij voor maximaal 5 jaar buiten het Vlaams gewest worden gebracht voor educatieve, wetenschappelijke of conservatiedoeleinden en als daarvoor een schriftelijke overeenkomst wordt gesloten. Deze overeenkomst kan na verloop van 5 jaar telkens vernieuwd worden. Voor de vernieuwing is evenmin een melding nodig.

Aan wie moet ik toestemming vragen om te detecteren bij werken aan de weg of riolering?

Om veiligheidsredenen mag je werven niet zomaar betreden. Bij openbare werken moet je toestemming vragen aan de opdrachtgevende overheid. Het is mogelijk dat de

uitvoerder of veiligheidscoördinator je de toegang zal weigeren op basis van andere regelgeving of veiligheidsvoorschriften. Bovendien kan er op de werf al een archeologische opgraving, prospectie of werfbegeleiding lopende zijn.

Mag ik detecteren op het openbaar domein? Aan wie moet ik daarvoor toestemming vragen?

Je moet toestemming vragen aan de overheid (of overheidsdienst) die instaat voor het beheer van het openbaar domein. Afhankelijk van het statuut van dat openbaar domein kan dat de gemeente of de Vlaamse Overheid zijn.

Mag ik detecteren in de buurt van een archeologische site?

Ja. Het is enkel verboden om te detecteren op beschermde archeologische sites of sites waar archeologisch onderzoek lopende is.

Op een veld is een onderzoek lopende door een erkend archeoloog. Mag ik- met toelating van de eigenaar - op een aanliggend veld detecteren?

Dat mag enkel wanneer het desbetreffende veld geen deel uitmaakt van het onderzoeksgebied. Wanneer het veld wel tot het onderzoeksgebied behoort, kan je aan de archeoloog vragen of je mag meewerken aan het onderzoek (opgepast, hij of zij is daartoe niet verplicht, ook al heb je toestemming van de eigenaar). Als je mag meewerken, volg je strikt de aanwijzingen van de archeoloog op.

In het verleden heb ik een vondst gemeld na detectie van een akker. Mag ik later nog verder detecteren op dezelfde akker?

Ja, wanneer de algemene beperkingen niet van toepassing zijn.

Mag ik detecteren op een site waar in het verleden archeologisch onderzoek werd uitgevoerd?

Ja, wanneer de algemene beperkingen niet meer van toepassing zijn.

Waarom mag ik niet op een beschermde site en wel op niet-beschermde sites detecteren? Wat is het verschil?

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming. Aangezien metaaldetectie de staat van een beschermde archeologische site wijzigt, wordt dit niet toegestaan.

Er mag niet naar artefacten worden gegraven dieper dan 30 cm onder het maaiveld. Wat met bouwputten?

In de praktijk beschouwen wij het maaiveld als het grondoppervlak dat je aantreft voor je begint te detecteren. Je mag dus artefacten uitgraven tot 30 cm onder het bodemoppervlak van de bouwput. Belangrijk is de beginsituatie. Putten die je zelf graaft, beschouwen wij niet als een verlaging van het maaiveld.

Waarom kan ik als metaaldetectorist niet vrijwillig helpen bij een archeologisch bedrijf?

De wet op vrijwilligerswerk omschrijft duidelijk wat vrijwilligerswerk inhoudt: wanneer mensen zich vrijwillig en onbezoldigd inzetten in of voor een organisatie die geen winst nastreeft.

Omdat archeologiebedrijven organisaties zijn die wel winst nastreven, kunnen ze inderdaad geen vrijwilligers in de wettelijke betekenis van het woord inzetten. Dit sluit op zich niet uit dat metaaldetectoristen meewerken aan opgravingen van bedrijven. Samen met het bedrijf kan je bekijken of er geen ander statuut of contract bestaat waaronder je kan meewerken.

Ben ik als erkend metaaldetectorist ook gebonden aan de Code van Goede Praktijk wanneer ik met mijn metaaldetector NIET op zoek ben naar archeologische voorwerpen? Een concreet voorbeeld: ik spoor, in opdracht van een bedrijf, afgeknipte metaaldraadrestanten op na het plaatsen van een omheining. Hoe zit het met de eigendomskwestie als ik tijdens deze activiteit toch op archeologische voorwerpen stuit?

Als erkend metaaldetectorist ben je altijd ten dele op zoek naar archeologische vondsten, ook als je op een bepaald moment naar iets anders zoekt. Je houdt je dus aan de Code van Goede Praktijk. Dat betekent dat je eventuele archeologische vondsten tijdens het zoeken naar de metaaldraad, meldt als detectievondst. In principe is alles wat uit een grond komt eigendom van de eigenaar van die grond.

Aan wie moet ik toestemming vragen om onder water te detecteren, bijvoorbeeld in rivieren?

Je vraagt steeds toestemming aan de eigenaar. In geval van waterwegen zal dit doorgaans de overheid zijn.

Wat houdt de wetgeving rond magneetvissen in?

Het gebruik van magneten om metalen archeologische artefacten op te sporen, wordt beschouwd als metaaldetectie en is dus onderworpen aan dezelfde regelgeving.

HANDHAVING

Ik heb een erkenning als metaaldetectorist. Mijn zoon (11) is minderjarig en kan dus geen erkenning aanvragen. Mag hij met mij meezoeken?

Een persoon zonder erkenning mag geen metaaldetector gebruiken om archeologische artefacten en archeologische sites op te sporen. Het Onroerenderfgoeddecreet is hier zeer duidelijk. Een familiale band met een erkende metaaldetectorist, ook al is die aanwezig op terrein, verandert dit niet. Uiteraard mag jouw zoon tijdens het detecteren (door de erkend detectorist) aanwezig zijn als observator.

Wanneer je niet-erkende personen/minderjarigen als oefening met de metaaldetector laat zoeken naar voorwerpen die geen archeologische artefacten zijn, dan is dit niet in strijd met het decreet. Dit soort oefeningen mag je echter nooit organiseren op terreinen waar archeologische artefacten aangetroffen kunnen worden.

Hoe bewijs ik dat ik de mondelinge toestemming heb van de eigenaar van het veld waarop ik detecteer?

Wanneer je je als metaaldetectorist beroept op een mondelinge toestemming van de eigenaar en de eigenaar ontkent dit, zal het parket en vervolgens de rechter hierover beslissen. Wil je geen bewijsproblemen, zorg dan voor een schriftelijke toestemming.

Hoe kan ik bij een controle verifiëren of de controleur wel degelijk van Onroerend Erfgoed is?

Je kan de verbalisant altijd vragen om zijn dienstkaart te tonen.

Mag een boswachter of jachtwachter mij als erkend metaaldetectorist controleren en de toegang weigeren, ook als ik toestemming heb van de eigenaar?

Een boswachter of jachtwachter heeft op dit ogenblik geen bevoegdheid om vaststellingen te doen in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet. Het is echter heel goed mogelijk dat hij optreedt vanuit een andere regelgeving.

Mag ik in natuurgebieden en moerassen detecteren? Mag ik in het bos de wandelpaden verlaten?

In de eerste plaats heb je steeds de toestemming van de eigenaar nodig om te detecteren, ook in natuurgebieden. Tijdens het detecteren moet je bovendien rekening houden met de verplichtingen en verboden vanuit andere wetgeving of beheersmaatregelen. Als in het reglement van een natuurgebied staat dat bezoekers de paden niet mogen verlaten, dan moet je je daar ook tijdens het detecteren aan houden.

Wie heeft er voorrang bij het betreden van een grond: een jachtgezelschap met jachtrecht op het terrein of een metaaldetectorist met toestemming van de eigenaar?

Bij conflicten over het gebruik van het perceel neem je steeds contact op met de eigenaar. De erkenning als metaaldetectorist geeft je geen voorrang op anderen of de rechten van anderen.

Kan de eigenaar van een terrein oude vondsten van jaren geleden opeisen (verkregen zonder schriftelijke toestemming voor het betreden van het terrein).

Ja.

Wat als de pachter toestemming geeft aan een metaaldetectorist om de vondsten te houden, maar de eigenaar niet?

Volgens de Code van Goede Praktijk moet je het eigendomsrecht respecteren. Je hebt dus steeds de toestemming van de eigenaar nodig.

Ben ik niet automatisch voor de helft eigenaar van de vondsten?

Neen. Artikel 716 van het Burgerlijk Wetboek is enkel van toepassing indien een 'schat' (= rechtstern voor iedere verborgen of bedolven zaak) louter toevallig wordt gevonden. Zoeken met een metaaldetector, is nooit toevallig. Het gaat er dan zelfs niet om of je niet bewust naar dat ene voorwerp zocht.

Als je de determinatie niet hebt binnen 3 dagen, ben je dan in overtreding met de gedragscode?

Neen, de meldingsplicht binnen 3 dagen is enkel van toepassing op toevalsvondsten. In het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet worden metaaldetectievondsten niet langer als toevalsvondsten beschouwd. Metaaldetectievondsten moeten nog steeds gemeld worden, maar hier wordt geen wettelijke maximumtermijn voorgeschreven.

MELDEN VAN VONDSTEN

Moet ik de twee meldingsformulieren invullen: de oude toevalsvondstenmodule en de tijdelijke module voor metaaldetectievondsten?

Neen. Vondsten na 1 april 2016 moeten enkel in de tijdelijke meldingsmodule voor metaaldetectievondsten worden ingevuld. Wanneer de definitieve meldingsmodule beschikbaar is, verdwijnt de tijdelijke module.

Moet ik metaaldetectievondsten binnen de 3 dagen melden?

Neen. Je bepaalt zelf wanneer en met welke regelmaat je jouw vondsten meldt.

Oude metaaldetectievondsten kunnen niet meer aangemeld worden. Komt er een regularisatiefase om volledig in orde te zijn?

Oude vondsten worden niet via de meldingsmodule gemeld. Je mag deze wel rechtstreeks melden aan de medewerkers van de Centrale Archeologische Inventaris via cai@rwo.vlaanderen.be. Zij nemen de archeologisch relevante informatie op in de databank.

Wanneer ik tijdens het detecteren een neolithische schraper vind, is dat dan een toevalsvondst die als dusdanig moet gemeld worden?

Neen. Wanneer je detecteert, ben je doelbewust op zoek naar archeologische artefacten. Alle vondsten die je aantreft, zijn het gevolg van deze doelbewuste actie, ongeacht de aard van het materiaal waaruit zij gemaakt zijn of de middelen waarmee je zoekt. Alle vondsten maken deel uit van een ensemble dat in zijn geheel dient gemeld te worden. Je neemt niet-metalen vondsten dus mee op bij de melding van de metalen vondsten.

Tijdens het detecteren vind ik soms tot 100 kogels op de slagvelden van WOI. DOVO haalt deze op. Moet ik dit dan nog melden?

Alle soorten munitie en explosieven van WOI worden beschouwd als archeologische artefacten. Uiteraard primeert de veiligheid en is er geen bezwaar tegen veilige opslag en/of neutralisering door de ontmijningsdienst. Dit staat los van het feit dat je deze vondsten samen met alle andere vondsten als ensemble moet melden. Je kan bij de melding vermelden dat munitie en explosieven werden meegenomen door DOVO.

Ik vind een archeologisch artefact op het strand, in opgespoten zand uit de Noordzee. Of in een berg afgegraven teelaarde die van elders werd aangevoerd. Hoe moet ik dit behandelen?

Je meldt de vondst met de locatie waar je deze hebt aangetroffen. Dit geldt ook voor stortgrond afkomstig van sites waar archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Je vermeldt dan best bij de beschrijving van de vondstlocatie dat de grond (vermoedelijk) afkomstig is van een elders gelegen site.

Als ik samenwerk met een erkend archeoloog op een opgraving, moet ik eventuele vondsten dan zelf melden of doet de archeoloog dit?

Metaaldetectie maakt in dat geval deel uit van de opgraving door een erkende archeoloog. Hij of zij is verantwoordelijk voor het gehele onderzoek, het opgravingsarchief en het vondstenensemble. Je moet je vondsten dan niet afzonderlijk melden: dat gebeurt via het verslag dat de archeoloog opmaakt.

Is er een meldpunt om me vrijwillig aan te geven voor hulp bij archeologisch onderzoek?

Neen. Je kan best navraag doen bij de gemeentelijke, intergemeentelijke of provinciale archeologische dienst in het gebied waar je wilt detecteren. Zij zijn op de hoogte van lopende en geplande opgravingen en kunnen je in contact brengen met de archeologen.

De vondstmeldingen van metaaldetectoristen worden beschikbaar gesteld voor erkende archeologen en studenten archeologie. Wordt privé-informatie doorgespeeld aan 'rivaliserende' partijen?

Alle gebruikers van de CAI zijn gebonden aan de gebruiksovereenkomst die ze ondertekenden. Zij mogen de dataset enkel voor eigen gebruik aanwenden, in functie van het eigen project. Zij mogen de dataset niet overdragen, noch ter beschikking stellen aan derden.

Kunnen vondsten leiden tot de bescherming van een terrein als archeologische site? En heb ik dan nog eigendomsrecht op de vondsten (in overeenkomst met de grondeigenaar)?

Zones met een hoog of uitzonderlijk archeologisch potentieel kunnen in aanmerking komen voor bescherming. Metaaldetectievondsten kunnen daarin een rol spelen, maar vooraleer een site voor bescherming in aanmerking komt, zal men eerst heel wat bijkomende onderzoeken uitvoeren. Metaaldetectievondsten op zich zullen zelden of nooit tot een bescherming leiden, tenzij deze vondsten voor een site exclusieve bronnen van informatie zijn (bijvoorbeeld slagvelden).

Van zodra de bescherming van kracht is, mag er op de site niet meer gedetecteerd worden, maar vondsten die dateren van voor de bescherming blijven in je bezit. Je moet de vondsten (als ensemble) wel beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek.

Vanaf welke tijdsperiode wordt een site of artefact als archeologisch erfgoed beschouwd?

In het Onroerenderfgoeddecreet is geen minimale ouderdom voor archeologisch erfgoed voorzien. We beschouwen overblijfselen en voorwerpen als archeologisch erfgoed als het behoud en de studie ervan bijdraagt tot de kennis over de geschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving. In theorie kan dus ook een recent voorwerp aan deze definitie voldoen. In de praktijk wordt archeologisch onderzoek uitgevoerd op sites of artefacten van de prehistorie tot de nieuwe tijden. Wat de nieuwste tijden betreft heeft archeologisch onderzoek meestal betrekking op het erfgoed van de beide wereldoorlogen.

Hoe kan ik weten of een voorwerp een archeologisch artefact is?

Indien je twijfelt over de ouderdom of erfgoedwaarde van een voorwerp, meldt je het voorwerp voor alle zekerheid. Als van meet af aan duidelijk is dat het geen archeologisch artefact is, hoef je het niet te melden.

OMGAAN MET VONDSTEN

Ik vind en meld een voorwerp maar wens dit niet te bewaren. Waar kan ik dit deponeren?

Je kan een (erkend) onroerenderfgoeddepot, heemkundige kring of museum vragen de vondsten in bewaring te nemen (zij zijn niet verplicht hierop in te gaan). Gaat het enkel om bewaring en niet om eigendomsoverdracht, dan blijf je wel verantwoordelijk voor het vondstenensemble.

Mag ik als detectorist vondsten (bijvoorbeeld munten) met tumblers, zuurbaden, vaseline, etc. behandelen? Of is dat beschadiging?

Vanaf 1 april 2016 gelden verplichtingen voor de behandeling en bewaring van archeologische vondsten. De vondsten worden bij voorkeur in overleg met een conservator behandeld zodat de archeologische objecten geen schade oplopen en beschikbaar blijven voor toekomstig wetenschappelijk onderzoek.

Mag ik vondsten gebruiken om andere voorwerpen mee te maken? Bijvoorbeeld het omsmelten van loden musketkogels tot soldaatjes?

Neen. Metaaldetectievondsten maken deel uit van een ensemble dat in zijn geheel bewaard en toegankelijk moet blijven voor studie en onderzoek.

Het (vermeende) ontbreken van historische context of achtergrond doet hieraan geen afbreuk. Het is integendeel eigen aan de archeologische wetenschap om net die leemtes door de studie van fysieke overblijfselen op te vullen.

Vondsten mogen wel uitgeleend worden voor reconstructie- of restauratiewerken, als dit geen schade of wijziging van de bewaringstoestand met zich meebrengt. Je moet hierbij wel de regels over het behoudsbeginsel van archeologische ensembles in acht houden.